

શ્રી યશોવિજયજી

જૈન ગ્રંથમાળા

દાદાસાહેબ, ભાવનગર.

ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૨૫૩૨૨

૩૦૦૪૮૪૬

1835

51

શ્રી અચલ ગરુડેશ્વર શ્રી મહેન્દ્રસિંહસુરિ

વિરચીત

૨૫

શ્રી અષ્ટોતરી તીર્થમાળા

: જીવાતી પ્રસિદ્ધ કરતાર :

સફમીચંદ કુંવરજી નાગડા.

૨૮૮, નરસી નાથા સ્ટ્રીટ.

મુંબઈ નં. ૯.

મુલ્ય : અમુલ્ય.

શ્રી અચૂત ગચ્છેશ્વર શ્રી મહેન્દ્રસિંહસુરિ
વિરચીત

શ્રી અષ્ટોતરી તીર્થમાળા

: જાપાત્રી પ્રસિદ્ધ કરનાર :
લક્ષ્મિચંદ્ર કુંવરજી નાગડા.
૨૮૮, નરસી નાથા સ્ટ્રીટ,
મુંબઈ નં. ૯.

મુદ્રય અમુદ્રય.

શ્રી અચલ ગચ્છેશ્વર શ્રી મહેન્દ્રસિંહસૂરિ વિરચીત

શ્રી અષ્ટોત્તરી તીર્થમાળા.

(સાર્થ)

શ્રી વિધિપક્ષગચ્છીય અણુગારસ્ય સાર્થાનિ વિધિ સહિ-
તાનિ પંચપ્રતિક્રમણ સૂત્રાણિ ચતુર્વિધસંધને લણુવા વાંચ-
વાને અર્થે વિધિપક્ષ સમાચારી અનુસાર તૈયાર કરનાર મુનિ
મહારાજ શ્રી ગૌતમ સાગરજીની આજ્ઞાથી છપાવી પ્રસિદ્ધ
કરતા શેઠ લાલજી પુનશી ઠેઠ ભાતબજાર, મુંબઈ આ મોટા
પુસ્તકમાં ૫૫ માં પાનાથી શરૂ થતી શ્રી અચલગચ્છેશ્વર
શ્રી મહેન્દ્રસિંહસૂરિ વિરચીત શ્રી અષ્ટોત્તરી તીર્થમાળા અર્થ
સહિત છપાવી છે. તે પુસ્તક કદમાં મોટું છે તેમાંથી ફક્ત
અષ્ટોત્તરી તીર્થમાળા અર્થ સહિત અક્ષરશઃ કાંઠપણ ફેરફાર
કર્યાવિના નાની પુસ્તિકારૂપ કરવાના ઇરાદાથી આ સુપ્રયત્ન
કરવામાં આવે છે, આ નાનું પુસ્તક એકજ તીર્થમાળાના અર્થ
પૂર્વક થાય તો નાના નાના બાલકો તથા બાલિકાઓ તેમજ
મોટી ઉંમરના પણ સુશ્રાવક શ્રાવિકાઓ અર્થ વાંચી લાભ લઈ
શકે. આ મોટા પુસ્તકમાં તીર્થમાળાની અનુક્રમણિકા નથી તો
તેની અનુક્રમણિકા એક સુવિહિત મુનિએ તૈયાર કરી છે. તેની
અનુક્રમણિકા આ પ્રમાણે—

આ તીર્થમાળાની માગધિ ગાથાઓ એકસોઅગીઆર
(૧૧૧) છે તેમાંથી પ્રથમ ગાથાથી માંડીને અગીઆર ગાથાસુધી
સામાન્ય રીતે જિનેશ્વર પ્રભુની સ્તુતિ વર્ણવી છે તેમજ
બારમી તેરમી ચૌદમી અને પંદર સુધીની ગાથામાં ભૂતકાળની
ચોવિસી વર્ણવી છે. તથા સોળમી સત્તરમી અને અઠારમી
એમ ત્રણ ગાથામાં વર્તમાન ચોવિસી તેમ ઓગણીસ, વીસ

એકવીસ, બાવીસ, એ ચાર ગાથામાં ભવિષ્ય જિન ચોવિસિની નામોપ્વર્ગ સ્તુતિ છે. તેમજ સત્તાવિસ, અઠ્ઠાવીસ, એ બે ગાથામાં ભુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ અને વૈમાનિક, તીર્થોની સામાન્ય સ્તુતિ છે, ઓગણત્રીસ, ત્રીસ, એ બે ગાથામાં એક એકશાશ્વતા મંદિરમાં એકસોએંશી (૧૮૦) પ્રતિમાં તેમજ કોઈ મંદિરમાં એકસોચોવિસ (૧૨૪) પ્રતિમાઓ તેમ કોઈ મંદિરમાં એકસોવીસ (૧૨૦) પ્રતિમાઓ કેવીરીતે હોય તેનું વર્ણન કરેલું છે. તેમજ એકત્રીસ અને બત્રીસમાં ત્રણ કોકના જિનમંદિરની પ્રતિમાં જે છે. તેની સંખ્યા બતાવી છે. તેત્રીસમી ગાથામાં ચાર શાશ્વતી પ્રતિમાઓના નામો આવે છે. તેમજ ચોત્રીસમી અને પાંત્રીસમી એમ બે ગાથામાં ઉત્કૃષ્ટ એકસો સિ-તેર (૧૭૦) તીર્થંકરની વર્ણાદિ યુક્ત સ્તુતિ છે. તેમજ છત્રીસ, સાડત્રીસ, આડત્રીસ, ઓગણચાત્રીસ, એ ચાર ગાથામાં વિષ વિહરના જિનની સ્તુતિ છે. ચાત્રીસમી ગાથામાં ત્રણ-કાળના જિનેની સ્તુતિ તેમજ એકતાલીસમી ગાથામાં અષ્ટા-પદાદિ સાત તિર્થોના નામો છે તેમજ એંતાલીસ, તેંતાલીસ, ચુમાલીસ, અને પિસ્તાલીસ એ ચાર ગાથામાં શ્રી અષ્ટાપદ તીર્થની સ્તુતિ છે. છેંતાલીસ, સુડતાલીસ અને અડતાલીસ, એમ ત્રણ ગાથામાં ગિરનારજી તીર્થની સ્તુતિ છે. ઓગણ-પચાસમી ગાથામાં ગજત્રપદ તીર્થની સ્તુતિ છે. પચાસમી; એકાવનમી, બાવનમી, ત્રેપનમી, ચોપનમી ને પંચાવનમી એમ છ ગાથામાં દશાર્ણભદ્રરાજનો મદ ઉતારવા ઇન્દ્રમણરાજે સમૃદ્ધિ વિકુર્ચિ અને ત્યાં ગજત્રપદનામનું પર્વત ઉપર તીર્થ થયું. છપનનમીગાથામાં ધર્મચક્ર તીર્થની સ્તુતિ છે. આ સ્થાન શ્રી બાહુબલીથી પ્રગટ થયું છે. ઓગણસાઠ, સાઠ, એકસઠ, બાસઠ, ત્રેસઠ એમ પાંચ ગાથામાં પાર્શ્વનાથ ભગવાનનાં તીર્થોનું વર્ણન કરેલું છે. તેમજ ચોસઠ, પાંસઠ, છાસઠ, એમ ત્રણ ગાથામાં રથાવર્ત પર્વત નામનું તીર્થ છે. જ્યાં વજ્રસ્વામિ મહારાજે અણુસૂત્ર કયું હતું ત્યાં સૌધર્મેન્દ્ર મહારાજ વંદન

કરવા આવ્યા તેથી આ તીર્થ પ્રગટ થયું. સણસઠ અને અણ-સઠમી ગાથામાં ચમરોત્પાત તીર્થની સ્તુતિ છે. અગણો-તેરમી ગાથામાં અષ્ટાપદાદિ સાત તીર્થની સામન્ય સ્તુતિ છે. ત્રી-તેર અને ઇકો-તેરમાં શ્રી સમેત શિખર તીર્થની સ્તુતિ છે. તેમજ બોતેર, તોતેર, ચમો-તેર અને પંચો-તેર એમ ચાર ગાથામાં શ્રી શત્રુંજય તીર્થની સ્તુતિ છે. છોતેરમી ગાથામાં મથુરા-નગરીમાં સુપાર્શ્વનાથ નામનું તીર્થ છે તેની સ્તુતિ કરેલી છે. સત્યો-તેરમી, અઘ્યો-તેરમી; યોગણ્યાએંશીમી અને એંશીમી એમ ચાર ગાથામાં શ્રી ભરૂચ તીર્થની સ્તુતિ છે. એકાસીમી ગાથામાં ખંભાત નગરે રથંભણ પાર્શ્વનાથ તીર્થની સ્તુતિ છે. બ્યાસીમી ગાથામાં પાડલ ગામ તીર્થ શ્રી મહાવીરજિન સ્તુતિ છે તેમ આ ગાથામાં શ્રી શંખેશ્વર તીર્થની સ્તુતિ પણ આવે છે. ત્યાસીમી ગાથામાં ધારકર દેશે ગુડરગિરિ તીર્થની સ્તુતિ આવે છે. ચોરાસીમી ગાથામાં સુરાચંદ્ર આદિ તીર્થની સ્તુતિ આવે છે. પંચાસીમી ગાથામાં સત્યપુરીમાં શ્રી મહાવીરજિન તીર્થ સ્તુતિ છે. છયાસીમી ગાથામાં જવલીપુરમાં શ્રી મહા-વીરજિન તીર્થ છે. સત્યાસીમી ગાથામાં યક્ષવર્ણિ (સોવનગિરી) તીર્થ સ્તુતિ છે. અઘ્યાસીમી ગાથામાં જંજોરગઢના પહાડ ઉપર ચન્દ્રપ્રભુ, પાર્શ્વનાથ તીર્થ આવેલા છે, આ તીર્થોમાં શ્રી કુમારપાળ રાજના કરાવેલા મંદિરો છે. નેબ્યાસીમી ગાથામાં બ્રામહણવાડ વિગેરે તીર્થની સ્તુતિ છે. નેવુમાં મેવાડ દેશે નંદિરામ ગામના શ્રી વીરપ્રભુ વિરાજિત છે. એકાણુંમી ગાથામ ચિતોરગઢ તીર્થની સ્તુતિ છે. બાણું, ત્રાણું, ચોરાણું, પંચાણુ છન્નું, સત્તાણુંમી ગાથાઓમાં શ્રી આબુજી તીર્થની સ્તુતિ છે. અકાણું, નવાણું, એ બે ગાથામાં મુંડસ્થળ તીર્થની સ્તુતિ છે. સોમી ગાથામાં શ્રી તારંગા તીર્થની સ્તુતિ છે. એકસોએકમાં વાયડ નગરમાં શ્રી મુનિસુવર્ત્તસ્વામીનું તીર્થ છે. એકસોબેમાં ભિન્નમાલ ,આરાસણપુર, બ્રામહણપુર, આણંદપુર અને પાંચમું

સિદ્ધપુર, વિગેરે તીર્થનું વર્ણન છે. એકસોનેત્રણમાં ગુર્જરદેશ, માલવદેશ, કોંકણદેશ, મહારાષ્ટ્ર, સૌરાષ્ટ્ર, કચ્છ, પાંચાલ, મરઝદેશ, શાકંભરી, હસ્તિનાપુર અને શૌરીપુરી, તીર્થનું નામરૂપ વર્ણન કરેલું છે. એકસોચારમાં ત્રિભુવનગિરીદુર્ગ તથા ગોપગિરિ (ગ્વાલીયરદેશ તીર્થ) તથા કાશી, અવંતી અને મેવાડ આદિ તીર્થોની નામરૂપ સ્તુતિ છે. એકસોપાંચમાં અઢીદ્વિપમાં ઉત્કૃષ્ટ કાળે એકસોસિ-તેર (૧૭૦) તીર્થકર હોય તેઓની નામાવલિ પૂર્વક સામાન્યથી તીર્થ સ્તુતિ કરી છે. એકસોઠમાં ઘર-દહેરાસરની સ્તુતિ કરેલી છે. એકસોઆતમાં દેવ અને મનુષ્યોએ જે કોઈ પ્રતિમાજી ભરાવ્યા હોય તેની સ્તુતિ છે. એકસોઆઠમાં ત્રણકાળના જિનોને વંદન કરેલું છે. એકસોનવમાં શાશ્વતા અશાશ્વતા તીર્થોની સ્તુતિ છે. એકસોદશમાં પંચકડ્યાણકણી ભૂમિના તીર્થનું વર્ણન છે. એકસોનેઅગિઆરમાં શ્રી અષ્ટોત્તરી તીર્થમાળાના કરનાર કવિ નરરત્નનું દ્વિઅર્થ સુચક નામ આવેલું છે. એવી રીતે આ તીર્થમાળાની અનુક્રમણિકાનું વાંચન તથા મનન કરવાથી આ મહાપ્રભાવિક સ્તોત્રનું દિગ્દર્શન સારી રીતે થઈ શકે છે. તે ભવ્યજીવોએ આ તીર્થમાળાની સ્તુતિ તથા અર્થનું વાંચન અહોનિશ કરવું તે મહા શ્રેયસ્કર છે.

અનુક્રમણિકા સંપૂર્ણ

॥ ઈતિ ॥

॥ ૐ શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ: ॥

શ્રી અચલગચ્છેશ્વર શ્રી મહેન્દ્રસિંહસુરિ વિ ર ચિ ત

શ્રી અષ્ટોતરી તીર્થમાળા

અરિહંતં ભગવંતં, સન્ધનું સન્વદંસિ તિચ્છયરં ॥
સિદ્ધં બુદ્ધં નિચ્ચં, પરમપયચ્છં જિણું થુણિમો ॥ ૧ ॥

શબ્દાર્થ:—

અંતરંગ શત્રુને હણનારા, પૂજ્યનીક, કેવલજ્ઞાને સહિત, કેવલ-
દર્શન સહિત, શાશનને પ્રકાશ કરનારા, સંપૂર્ણ થયું છે પોતાનું
કાર્ય એવા, પોતાની મેળેજ ઓધને પામેલા, નિત્ય જ્ઞાનને પ્રાપ્ત
થયેલા, અને મુક્તિક્ષેત્રને વિષે રહેલા એવા શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનને
કર્તા કહે છે કે, અમે રેતવિયે છીએ. ॥ ૧ ॥

જય જય તિહુયણુમંગલ, ભટ્ટારય સામિસાલ ભયવત્ત ॥
દેવાહિદેવ જગપહુ, પરમેસર પરમકારણિય ॥૨॥

શબ્દાર્થ:—

હે ત્રણ જગતમાં મહામંગલરૂપ, હે સર્વપૂજ્ય; હે સ્વામિન,
હે વૃક્ષસમાન ! અથવા હે પૂજ્ય ! હે બાહ્ય અને અંતરંગ શત્રુના
ભયથી હે દેવના અધિપતિ જેઠાંદ્ર તેના પણ દેવરૂપ હે જગદ્ગુરુ
એટલે પ્રાણીમાત્રના ગુરૂરૂપ ! હે પરમપ્રભુ તથા હે પરમ-
દયારૂપ ! તમો ઉકૃષ્ટતા જયવંતા વર્તો. ॥ ૨ ॥

જય જય જગિશ્ચંદ્રવ, ભવજલહિદીવ તિહુઅણુપદવ ॥
જય જય જગચિંતામણી, તિહુઅણુ ચૂડામણિ જિણંદ ॥૩॥

શબ્દાર્થ:-

હે જગતના અંધવરુપ ! હે સંસાર સમુદ્રમાં દ્વીપ સમાન
ઉત્કૃષ્ટા વર્તો. હે ત્રણ ભુવનને વિષે પ્રદીપ સમાન ! જગતના
અવોને ચિંતામણી સમાન ! હે ત્રણ જગતના મુકુટરૂપ ! હે જિતેન્દ્ર !
તમે ઉત્કૃષ્ટા જયવંતા વર્તો. ॥ ૩ ॥

જય જય સિવપદસંદણ, અસરણજણસરણ દીનઉદ્ધરણ ॥
જય જય ભવભયભંજણ, જણુરંજણ છિન્નજરમરણ ॥૪॥

શબ્દાર્થ:-

હે મોક્ષમાર્ગે યાત્રવાને રથ સમાન ! હે અશરણ જનનાં
શરણરૂપ ! હે કર્મથી દુઃખી અવોનો ઉબ્ધાર કરનાર તમે ઉત્કૃષ્ટા
વર્તો. હે સંસાર ભયના ભાંગનારા ! હે જનમાત્રને પ્રીતિનાં કરનાર
તથા હે છેદી નાંખ્યા છે જરા ને મરણ જેણે એવા હે ભગવાન તમે
ઉત્કૃષ્ટા જયવંતા વર્તો. ॥ ૪ ॥

જય કમ્બજલહિ તારણ-તરંડ ગુણુરણધારણ કરંડ ॥
જય વિસમખાણુ વારણ-વરંડ મુણિસુમણુવણુસંડ ॥૫॥

શબ્દાર્થ:-

હે પાપ સમુદ્ર થકી તારવાને વાહાણુરુપ ! હે ગુણરૂપ રત્નને
ધારણ કરવામાં કરંડિયારુપ ! તમે ઉત્કૃષ્ટા વર્તો. વલી હે કામદેવનાં
આણુને વારવામાં અખતરરૂપ ! હે મુનિરુપ પુખ્તો તેને ધારણ કરવા
થકી વનખંડ રુપ એવા હે પ્રભો ! તમે ઉત્કૃષ્ટ વર્તો. ॥ ૫ ॥

ધન્નોહં પુણોહં, સહસો મહ એસં માણુસો જમ્મો ॥
જં જિણુ તુહ પયપંકય-પસાય પાસાયમભિરૂને ॥૬॥

શબ્દાર્થ:-

હે જિન ! હું ધન્ય છું, તથા હું પવિત્રાત્મા છું તથા

મહારો આ મનુષ્ય સંતોષી જન્મ તે સદૃશ થયો. જે કારણ માટે
તમારા ચરણ કમળ તેના પ્રસાદરૂપ રાજભવન ઉપર હું ચડેલો છું
તેથી હું કૃતાર્થ થયો છું. ॥ ૬ ॥

ધન્રો એસો દિવસો, જામ મહુતો વિ એસ સુપવિત્તો ॥
જામિ તુમ તિજગ ગુરુ, ભવમરૂપહ સુરતરૂ પ-તો ॥૭॥

શબ્દાર્થ:-

હે નાથ ! આ દિવસ ધન્ય છે. આ પ્રહર, જાને આ એ
ઘટિકા માત્ર અપિ શબ્દથી જીવન પણ કાલ જાણી લેવા અત્યંત
પવિત્ર જાણવો. કયા મહુર્ત વિગેરે પવિત્ર છે ? તો કે, જે દિવસ
ધામ, મહુર્ત અને ઘટિકાદિકને વિષે તમે ત્રણ જગતના ગુરુ મને
પ્રાપ્ત થયા, તે દિવસ વિગેરે મહારાં ધન્ય છે. હવે તમે કેવા છો ?
તો કે, સંસારરૂપ મરૂમિ તેમાં તમે કલ્પવૃક્ષ સમાન છો. ॥ ૭ ॥

અધાં મહ ચિંતામણી, સુરતરૂસુરગાવિભદ્રકુંભાન ॥
સયલં સુલહં જપહુ, અલદ્રપુવ્યો તુમં લદ્ધો ॥૮॥

શબ્દાર્થ:-

હે સ્વામિન્ હમણાં મહારે ચિંતામણી, કલ્પવૃક્ષ, કામધેનુ,
કામકુંભાદિ તે સર્વ વસ્તુ સમુદાય સુલભ થયો. સુલભ સ્વાથી થયો
તો કે, હે પ્રભો, પૂર્વ ક્યારે પણ પ્રાપ્ત થયા નથી એવા તમે
પ્રાપ્ત થયા છો. તેથી મારે ચિંતામણી વિગેરે સર્વ મહ્યા
જેવું જ થયું છે. ॥ ૮ ॥

નરયભવ તિરિય નરસુર, વરસમુદય નમિય ચલણકમલદુગાં ॥
તિહુઅણજાણ સુરતરૂસમ, મહનિસમવિ નમહ તિજગપહું ॥૯॥

શબ્દાર્થ:-

હે ભગ્ય જનો ! તમે ત્રણ જગતના પ્રભુ એવા ભગવાનને

રાત્રીદીવસ નિરંતર પ્રણામ કરો. વળી પ્રભુ કેવા છે ? નારકીનાં
 શુવ, એકંદ્રીયાદિક શુવ તથા મનુષ્યને વિષે અને દેવતાઓને વિષે
 શ્રેષ્ઠ, તેમનો જે સમુદ્ધ તેણે નમન કર્યું છે, એ ચરણકમળમાં.
 કેવા છે ? ત્રણ જગતનાં શુવોને કષ્ટવૃક્ષ સમાન સુખદાયક છે. ॥૬૧॥

અડસ દારદરહિએ. સહિએ ચઉતીસ અઠસયરેહિં ॥

હયકોહો ક્યસોહો. અઃ મહાપાડિ હેરેહિં ॥૬૦॥

શબ્દાર્થ:-

પ્રભુ કેવા છે ? અઠાર દોષોએ કરી રહિત, ચોવીશ મનોહર
 અતિઓએ કરી સહિત એવા, હણ્યો છે ક્રોધ જેણે, તથા
 અઠ મહાપ્રતિહાર્યોએ કરેલી છે શોભા જેમની એવા છે. ॥ ૬૦ ॥

જિયરાગે જિયદાસે, જિયમોહો અઃકમ્મનિમ્મહણે ॥

સિયપુર પહસચ્ચાહો. ગયમાહો થોમિ જિણુનાહો ॥૬૧॥

શબ્દાર્થ:-

જિત્યા છે સગદિ દોષો જેણે એવા, જિત્યા છે કેપરપ
 દોષો જેણે જીત્યા છે મોહ જેણે એવા, આઃ કમેનિ જેણે નાશ
 કર્યો છે એવા તથા મોક્ષમાર્ગને વિષે સાર્થવાહુ સમાન, ગદ્દ છે
 કર્મપીડારૂપ આધા જેમની એવા જિનનાથ ભગવાનને હું
 સ્તવું છું. ॥ ૬૧ ॥

ભરહંમિ તીયકાસે, પદમં વંદામિ કેવલિ જિણુંદં ॥

નિવ્વાણી જિણુસાયર, મહાજસં ચેવ વિમલ જિણું ॥૬૨॥

શબ્દાર્થ:-

ભરતક્ષેત્રને વિષે અતીતકાળે થઈ ગયેલી ચોવીશીને વિષે પ્રથમ
 કેવલીનામા જિનેન્દ્રને હું વંદન કરું છું. તથા બીજા નિર્વાણિજિન
 ને, ત્રીજા સાગર જિનને, ચોથા મહાયશ જિનને, પાંચમા વિમલ
 જિનને. ॥ ૬૨ ॥

સન્વાણુભ્રુ સિરિહર, દતાં દામોયરં સુતેયં ચ ॥
સામિજિણું મુણિસુવ્યય, સુમંઘ સિવગઈ તહુચ્છાહં ॥૧૩॥

શબ્દાર્થ:-

તથા જ્ઞા સર્વાનુભૂતિને, સાતમા શ્રાધર જિનને, આદમા દ-ત જિનને, નવમા દામોદર જિનને, વળી દશમા સુતેજ જિનને, અગીયારમા સ્વામિ જિનને, આરમા મુનિસુવત જિનને, તેરમા સુમતિ જિનને, ચઉદમા શિવગઈ જિનને, પંદરમા અરતાચ જિનને પણ હું વંદન કરું છું. ॥ ૧૩ ॥

નમિમો નમીસરજિણું, અનીલં જસોહરં ક્યત્થં ચ ॥
ધરમીસર મુધ્ધમઈ, સિવકરજિણુ સંદણુ જિણુદં ॥૧૪॥

શબ્દાર્થ:-

મોલમા નમિશ્વર જિનને, સત્તરમા અનિલને[અદારમાં યશોધરને, ઓગણીસમા કૃતાર્થને, વીશમા ધર્મેશ્વરને, એકતીશમા મુધ્ધમતિને, આવીસમાં શિવકર જિનને, ત્રેવીસમા સ્વંદન જિનેંદને નમસ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૧૪ ॥

સંપટિનામં વદે ચઉવીસઘમં જિણું સિવં પિ-તં ॥
અહુણા એ વટમાણે, કમેણુ થુણિમો જિણુવરદે ॥૧૫॥

શબ્દાર્થ:-

મોક્ષને પ્રાપ્ત થયા એવા ચોવીશમા સંપતિનામક જિનને હું વંદન કરું છું. વળી હ.વમાં વર્તમાન એવા જિનવરને વિષે ઇન્દ્ર સમાન એવા જિનને અનુક્રમે કરી અમે સ્તવિયે છીએ. ॥૧૫॥

નમિમો રિસહજિણુદં, અજિયજિણું સંભવં ચ તિશ્ચયરં ॥
અભિનંદણુ જિણુચંદં, સુમંઘ પડેમખહં સુપાસં ॥૧૬॥

શબ્દાર્થ:-

પ્રથમ શ્રી રૂપલનામા જિતેન્દ્રને, તથા ૨ અગ્નિતજિતને, ૩ સંભવનામક, તિર્થંકરને, ૪ અભિનંદન નામા જિતચન્દ્રને, ૫ સુમતિનાથને, ૬ પદ્મપ્રભુને, ૭ સુપાર્શ્વનામા તિર્થંકરને નમીએ છીએ ॥ ૧૬ ॥

ચંદ્રપ્રભુ ચ સુવિહિ, સીયલનામં જિણું ચ સિદ્ધંસં ॥

વસુપુજ્યં વિમલં તહ, અણંત ધર્મં જિણું સંતિં ॥૧૭॥

શબ્દાર્થ:-

૧૧ી ૮ ચંદ્રપ્રભનામા જિતને, ૯ સુવિધિનાથને, ૧૦ શીતલ નાથને, ૧૧ શ્રેયાંસજિતને, ૧૨ વાસુપુજ્ય જિતને ૧૩ વિમલનાથને, ૧૪ અનંતનાથને, ધર્મનાથને, ૧૬ શાંતિનામ જિતને. ॥ ૧૭ ॥

કુંથુજિણું અરનાહું, મહિસં મુણિસુન્વયંચ નમિનાહું ॥

નેમિં પાસં વદે. ચક્રીસ દમિં ચ વીરજિણું ॥૧૮॥

શબ્દાર્થ:-

૧૭ કુંથુનામા જિતને, ૧૮ અરનાથને, મહિસનાથને, ૨૦ મુનિસુવ્રતસ્વામિને, ૨૧ નમિનાથને, ૨૨, નેમિનાથને, ૨૩ શ્રી પાર્શ્વનાથને, ૧૧ી ચોવીસમા વીર જિતને હું વંદન કરું છું. ॥ ૧૮ ॥

હવે ભાવિજિત ચોવીસીનાં નામ લઈને તેને પ્રણામ કરે છે.

સિરિ પદ્મનાહુ નાહું, વંદામિ સ્વરદેવ તિથ્યયરં ॥

તદ્યં સુપાશ નામં, સયંપહુ જિણું તહા તુરિયં ॥ ૧૯ ॥

શબ્દાર્થ:-

પ્રથમ શ્રી પદ્મનામનાથને, ૨ સ્વરદેહને, ત્રીજી સુપાર્શ્વનામા

તીર્થકરને, તથા ચોથ. રવયંપ્રભનામા જિનને ૬૦ વંદન
કરું છું. ॥ ૧૯ ॥

સન્વાણુભુદેવં, દેવસુઅં ઉદયસામિ પેદાલં ॥

પોટિલ સયકિતિ જિણું, મુણિ સુવય અમમસામિચ ॥ ૨૦ ॥

શબ્દાર્થ:—

૫ સર્વાનુભુતિદેવને, ૬ દેવશ્રુતનામા તીર્થકરને, ૭ ઉદયસ્વામિને
૮ પેદાસને, ૯ પોટિસને, ૧૦ શતકાર્તિ જિનને, ૧૧ મુનિસુવતનામા
તિર્થકરને, વળી ૧૨ અમમસ્વામિને ॥ ૨૦ ॥

પણુમામિ નિકકસાયં, નિખુલાયં ચ નિમ્મમંત્તય
સિરિ ચિ-તગુ-તસામિં, સમાહિજિણુ શંવર જિણુંદ ॥ ૨૧ ॥

શબ્દાર્થ:—

૧૩ નિકપાયસ્વામિને, ૧૪ નિખુલાડજિનને, ૧૫ નિમ્મમત્તવને,
૧૬ શ્રી ચિત્રગુપ્તસ્વામિને, ૧૭ સમાધિ જિનને, ૧૮ સંવરજિનેદ્રને,
હું પ્રણામ કરું છું ॥ ૨૧ ॥

જસહર વિજયં માદ્ધિં, દેવુવાયં અણુંત વિરિયંચ ॥
ચઉવીસ ઇમં ભદ્ધં, ઇઅ ભાવિ જિણે નમંસામિ ॥ ૨૨ ॥

શબ્દાર્થ:—

૧૯ યશોધર જિનને, ૨૦ વિજય જિનને, ૨૧ મહિજિનને,
૨૨ દેવ જેતું નામ છે એવા તિર્થકરને, ૨૩ અનંતવીર્ય જિનને,
ચોવીસમાં ભદ્રસ્વામિને, એ પ્રકારે ભાવિજિનને એટલે આવતી
ચોવીસીના જિનને હું નમસ્કાર કરું છું. ॥ ૨૨ ॥

વદ્દે વેઅદ્દેસુ, શાસય જિણુચેદ્ધાણિ સિતરિસયં ॥

તીસં વાસહરેસુ, વીસં ગયદંતસેલેસુ ॥ ૨૩ ॥

શબ્દાર્થ:—

એકમેા સિન્તેર વૈતાહ્યોને વિષે શાશ્વતા એકમેા સિન્તેર જિન ચૈત્યોને, તથા વર્ષધર પર્વત ત્રીશના ત્રીશ ચૈત્યને, અને વીશ ગજદંત પર્વતને વિષે વીશ ચૈત્યોને વંદન કરું છું. ॥ ૨૩ ॥

દસકુરૂતરસિહરેસુ, તેસિં પરિહી વણેસુ તહ અસિધ્ ॥
વજ્રખારગિરિસુ અસિધ્. પણસીધ્ મેરૂપણગમ્મિ ॥ ૨૪ ॥

શબ્દાર્થ:—

દશ કુરૂક્ષત્રના શિખરને વિષે દશ ચૈત્યો તથા તે કુરૂક્ષત્રના પરિધિનાં વનને વિષે એંશી ચૈત્યોને, તથા વક્ષસ્કાર ગિરિ એંશી છે તેને વિષે એંશી ચૈત્યોને, પાંચ મેરૂપર્વતને વિષે પંચાશી ચૈત્યોને હું વંદન કરું છું. ॥ ૨૪ ॥

ઉસુયારગિરિસુ ચઉરે, ચત્તારિ નમામિ મણુઅ સેલમ્મિ ॥
નાંદીસરમ્મિ વીસં, કુંડલ રૂઅગેસુ ચઉ ચઉરે ॥ ૨૫ ॥

શબ્દાર્થ:—

ઘાતક્રીખંડ અને પુષ્કરાદ્ધ એ બેને વિષે ચાર દક્ષુકારગિરિ છે તેને વિષે ચાર ચૈત્યોને તથા મનુષ્યોત્તરગિરિને વિષે ચાર ચૈત્યોને, તથા નાંદીશ્વરક્રીપને વિષે વીશ ચૈત્યોને, તથા કુંડલગિરિને વિષે તથા રૂઅક્રીપને વિષે ચાર ચાર ચૈત્યોને નમન કરું છું. ॥ ૨૫ ॥

એવં ગિરિકૂડેસુ ગિરિ ણહ તરૂસુ તરૂણ કૂડેસુ ॥
દક્કારાહિપણસય, સાસય જિણલવણ મહિવલએ ॥ ૨૬ ॥

શબ્દાર્થ:—

એ પ્રકારે ગિરિના કૂટને વિષે, ગિરિ, નદી અને ઝૂંસો તેને

વિષે તથા ઝૂંએને શિખરને વિષે, પાંચથેને અગીયાર એવા જામતલને
વિષે શાશ્વત એવા જિનભવનોને હું પ્રણામ કરું છું એ રીતે ૫૧૧
શાશ્વત જિનપ્રસાદ તિર્ઠાલોકને વિષે થયા. ॥ ૨૬ ॥

આવત્તરિ લખાહિય, કોડીસ-તેવ ભવણુ ભવણુસુ ॥
જિણુભવણુઉ અસંખે. વંતરનયરેસુ પણુમામિ ॥ ૨૭ ॥

શબ્દાર્થ:—

ભવનપતિદેવના ભુવનોને વિષે અહોંતેર લાખે અધિક સાતકોડી
અર્થાત સાતકોડ અને અહોંતેર લાખ જિનભવનને, વળી વ્યંતરદેવોના
નગરને વિષે અસંખ્ય એવા જિનભવનને હું પ્રણામ કરું છું ॥ ૨૭ ॥

વણુચેઠયિ સંખગુણુ, જોડમિએસુ તહા વિમાણુસુ ॥
તેવીસાહિય સહસા, સગનઉઠ લખખ ચુલસીઈ ॥ ૨૮ ॥

શબ્દાર્થ:—

વ્યંતરદેવતાઓના પ્રાસાદ છે તેથી અસંખ્ય ગુણા જે
જ્યોતિષકદેવોને વિષે જિનદેવનાં ભવનો છે તેને નમસ્કાર કરું છું.
તે પછી વળી સૌધર્માદે દેવલોકને વિષે ચોરાશી લાખ અને ત્રેવિંશ
જેમાં અધિક છે એવા સત્તાણું હજાર અર્થાત ચોરાશી લાખ
સત્તાણું હજાર અને ત્રેવીંશ જિનભુવનોને હું વંદન કરું છું. ॥ ૨૮ ॥

સુરઠાણુસુ સવ્વહિં, સભપણુગે સઠિ હોઠ પડિમાણું ॥
ચેઠયમજગહસયં, ચેઠયદારેસુ ખારસગં ॥ ૨૯ ॥

શબ્દાર્થ:—

સર્વી ચાર પ્રકારના દેવતાઓના સ્થાનકને વિષે પાંચ સભા-
ઓમાં પ્રતિમાની સાઠ સંખ્યા છે, એકેક સભાપ્રત્યે ત્રણ ત્રણ દ્વાર
છે, દ્વાર દ્વાર પ્રત્યે એક એક સ્તંભ છે. તે સ્તંભને ચારે તરફ એક

એક પીઠિકા છે, તે પીઠિકા ઉપર ચાર દિશાઓમાં એક એક પ્રતિમા સ્તૂપને સામી છે. એમ એક સભા પ્રત્યે ચાર ચાર પ્રતિમા થઈ. એ પ્રમાણે પાંચ સભાઓમાં ૨૦ પ્રતિમાઓ થઈ. તથા તેજ ચૈત્યભવનની મધ્યમા એકસો ને આઠ તેમ ચૈત્યના ચારણામાં ચાર ચાર પ્રતિમા, એક એક પ્રાસાદને ત્રણ ત્રણ દ્વાર છે. દ્વાર દ્વાર પ્રત્યે એક એક સ્તૂપ, સ્તૂપને ફરતી ચાર ચાતુ મહિપીઠિકા છે, તે પીઠિકાની ચાર દિશાઓમાં એકેક પ્રતિમા તે સ્તૂપને સામે મુખે છે તેને હું વંદન કરું છું. ॥ ૨૯ ॥

મિલિયં સયં અસીયં, ચઉવીસસયં તુ નંદિસર દીવે ॥
પઠ્યેઠ્ય સેસેસુ, વીસસયં પડિમ તિરિસોએ ॥ ૩૦ ॥

શબ્દાર્થ:—

એ સર્વે મંદીને એકસોને એંશી પ્રતિમા તે દેવોના પ્રત્યેક ચૈત્યમાં છે. વડી નંદીશ્વરદીપના ચૈત્યમાં એકસો ને ચોવીસ પ્રતિમા અને શેષ ચૈત્યોમાં તિર્યંગલોકના પ્રતિચૈત્યની એકસો ને વીસ પ્રતિમા છે. ત્યાં પાંચ સભા નથી. તથા નંદીશ્વરના પ્રાસાદમાં ચાર ચાર દ્વાર છે. તેથી ચાર પ્રતિમાઓ ત્યાં અગ્રિક છે, અને તિર્યંગ-લોકમાં શેષ ચૈત્યની એકસો વીસ પ્રતિમાઓ છે તેને હું વંદન કરું છું. ॥ ૩૦ ॥

ભવણુવઘ ભવણેસુ, કપ્પાઠવિમાણુ તહય મહિવલએ ॥
સાસયપડિમા પનરસ, કોડીસય ઘિચત્ત કોડીઓ ॥ ૩૧ ॥

પણુપન્નલખ્ખપણુવી, સ સહસ પંચયસયાઉચાલીસા ॥
તહ વણ્ણેઠ્ઠસુરેસુ. સાસય પડિમા પુણુ અસંખા ॥ ૩૨ ॥

શબ્દાર્થ:—

ભવનપતિના સર્વે ભવનોમાં, તથા ચાર દેવલોક, ત્રણ શ્રેણેયક

શાશ્વતી પ્રતિમાની સંખ્યા કરતાં પનરશે કરોડ, અહંતાલીશ કરોડ, પંચાવન લાખ, પંચત્રીશ હજાર, પાંચશે અને ચાલીશ પ્રતિમાઓ છે, તથા વળી વ્યંતર અને જ્યોતિષક દેવતાઓમાં શાશ્વત પ્રતિમાઓ અસંખ્ય છે, પ્રથમ પ્રતિમાની સંખ્યા છે તે વ્યંતર અને જ્યોતિષ્ય દેવતા વિમાનો વચ્ચેને જણાવી. ॥ ૩૧ ॥ ૩૨ ॥

ઉસમા ચંદાણુણ વ-દ્ધમાન તહુયસિરિ વારિસેણાય ॥
સજ્વા સાસયપડિમા, પુણુપુણુરવિ એય અઉ નામા ॥ ૩૩ ॥

શબ્દાર્થ:—

૧ ઉપભાનન ૨ ચંદ્રાનન ૩ વર્દમાન તેમજ ૪ શ્રી વારિસેણુ ભગવાન સર્વે શાશ્વતી પ્રતિમાઓ, જે છે તેના વણી વણી એક ચૈત્યથી બીજી ચૈત્ય પ્રત્યે પણ ચાર નામ જણાવા. ॥ ૩૩ ॥

જંબુ ઘાયઝ પુરુકર, દીવે વિજયાણુ સત્તરિસયંમિ ॥
ભવિએ ભુવિ બોહુતે, વિહુરંતે જુગવમરિહુતે ॥ ૩૪ ॥

શબ્દાર્થ:—

જંબુદ્વીપમાં, વાતકીખંદ્રીપમાં, પુન્ડરવરદીપાબ્દરમાં વિજયોનું એકસો ને સીતેર વિજયોના મધ્યમાં સમકાલે પૃથ્વી ઉપર જીવોને બોધ કરતા થકા વિચરતા એવા શ્રી હરીકંત ભગવાનને ॥ ૩૪ ॥

નમિમો ઉકોસપએ, સતરિસયં તહુ જહુન્નઓ વીસં ॥
કણુગકલહોય વિદ્દુમ, મરગયવર રિકુરયણુનિસે ॥ ૩૫ ॥

શબ્દાર્થ:—

તે ઉદ્ભૂતપદે શ્રી અબ્જેત જિનને વારે તો એકસો ને સીતેર જિનને,

તથા જન્મન્યથી વીશ તિર્થંકર તેમને તમીએ કહીએ. તે જિનેશ્વરે
કેવા છે? તેા કે સુવર્ણ અને રૂપું તથા પ્રવાહું, મરકતમણિ,
નીલમણિ, પિરત્ત, સ્વામણિ તેના સરેખી છે કાંતિ જેમના શરીરની
એસા છે. ॥ ૩૫ ॥

જંબુદીપે ધાયક, સંડે તહ ચેવ પુખ્તરંધ્રય ॥

સીમંધર જુગમંધર, બાહુ સુબાહુ સુજઓ અ ॥૩૬॥

શબ્દાર્થ:—

જંબુદીપને વિં, ધાતકાખંડને વિં, તેમજ વળી પુન્કરાક્ષને
વિં, વર્તમાનકાલમાં વિચરતા વીશ તિર્થંકરોના નામ કહે છે.
૧ શ્રી સિમંધર, તથા ૨ યુગમંધર, ૩ બાહુજિન, ૪ શ્રી સુબાહુ-
જિન, વળી ૫ શ્રી સુજન. ॥ ૩૬ ॥

છડો સયંપહપહુ, ઉસલાણુ તહ અણંતવિરિઓ અ ॥

મુખ્યણુ વિસાસો, વજ્રઝંધરો તહ ઇગાર સમે ॥૩૭॥

શબ્દાર્થ:-

છટ્ટા સ્વયંપ્રભપ્રભુ, ૭ રૂપભાનન, તથા ૮ અનંતતીર્થ,
૯ શ્રી સુરપ્રભ, ૧૦ શ્રી વિશાવજિન તથા અગ્યારમ શ્રી વજ્રંધર ॥૩૭॥

ચંદાણુણો સિરિચંદ, બાહુદેવો ભુજંગ ઇસરઓ ॥

નેમિપહ વીરસેણો, મહાભદ્રો દેવજસ સામિ ॥૩૮॥

શબ્દાર્થ:-

૧૨ શ્રી ચંદ્રાનન, ૧૩ શ્રી ચંદ્રબાહુદેવ, ૧૪ શ્રી ભુજંગદેવ,
૧૫ શ્રી મુખ્ય, ૧૬ શ્રી તેમીપ્રભ, ૧૭ શ્રી રસેન, ૧૮ શ્રી મહાભદ્ર,
૧૯ શ્રી દેવયશા સ્વામી. ॥ ૩૮ ॥

સિરિઅજિય વીરિયજિણા, ઇય એએ સંપયં વિહરમાણુ ॥
વદે વીસ જિણુ દે, તિહુઅણુ વદે મુકયકદે ॥૩૮॥

શબ્દાર્થ:-

૨૦ શ્રી અજિતવીર્યાજિત, એ કહ્યા એવા હાથમાં મહાવીરો-
ક્ષેત્રમાં વિચરતા એવા વીરો જિતને હું વંદન કરું છું. તે કેવા છે ?
તો કે, ત્રણે ભુવનના છવેતે વંદન કરવા યોગ્ય અને મુકાનાં મુલ
એવા શ્રી અરિહંતો છે. ॥ ૩૮ ॥

ઇયતીઅ અણાવગ વદમાણુયા સાસયા ય વિહરંતા ॥
થુણિયા જિણિંદચંદા, પયપંકયપણુયમાહિંદા ॥૪૦॥

શબ્દાર્થ:-

જે પૂર્વે અતીતકાલે થઈ ગયા અને હવે થવાના છે તે તથા
વર્તમાન ચોવીરીના અને શાશ્વતા એવા અને વહી વિચરતા એવા
જિત વિષે ચંદ્રમા સમાન એવા જિતોશ્વરને મેં સ્તવ્યા. હવે તે
કેવા જિતચંદ્ર છે ? તો કે જેના ચરણકમળને સુરેંદ્ર નમ્યા છે. ॥૪૦॥

અઠાવયમુજઝંતે, ગયઅગ્ગપએ અ ધ્રમમયકે અ ॥
પાસરહાવંતણુયં, ચમરૂપાયાં ચ વંદામિ ॥૪૧॥

શબ્દાર્થ:-

પ્રથમ અઠાપદતીર્થને, બીજા ગિરનારને, ત્રીજા ગગ્ગપદને
વળી ચોથા ધર્મચક્રને, પાંચમાં પાર્શ્વતીર્થ તેને, છઠ્ઠા રથાવર્તન
તીર્થને. સાતમાં ચમરોપાત તીર્થને હું વંદન કરું છું. ॥ ૪૧ ॥

અઠાવય ગિરિરાએ, પણુમેમિ થુણેમિ તહય જઝાએમિ ॥
ધ્રમધુર ધરણવસલં, ઉસલં પણુમંતસુરવસંલ ॥૪૨॥

શાબ્દાર્થ:-

અઘટાપદગિરિરાજને વિષે શ્રી રૂપભદ્રેવને હું નમસ્કાર કરું છું, તથા સ્તુતિ કરું છું. તથા જ્ઞાન કરું છું, તે સ્વામ તિર્થંકર કેવા છે? તો કે ધર્મરૂપ રથના ભરતે વહન કરવામાં જ્ઞાનસરખા છે. વસી કેવા છે? તો કે, પ્રણામ કરે છે ઈંદ્ર જેમને એવા છે. ॥૪૨॥

અજિઆઘણે વીસેસે, વર અઘ્ન સેસે જિણેઉ તેવીસં ॥
તહુ સાસપ ચઉનામા, સોલસપડિમાઉ થુભેસુ ॥૪૩॥

શાબ્દાર્થ:-

વળી મનોહતમહિમાયે કરી પ્રસિદ્ધ એવા અઘટાપદ ઉપર આકી રહ્યા એવા અજિત તીર્થંકર છે આદિ જેમાં એવા પણ પ્રવેશ જિનોને તથા શાશ્વતપ્રાકૃત ચાર જેતાં નામ છે એવી સોલસ પ્રતિમાઓ સ્વભોને વિષે છે તેને હું પ્રણામ કરું છું. ॥ ૪૩ ॥

ઉસમરસ સમોસરણા, પયપંકજ અંકણા ઉસિવગમણા ॥
તવલલિચેરોહુગ સિંધી, ઉઆયે અઠાવચંભિ થુણે ઉસલં ॥૪૪॥

શાબ્દાર્થ:-

જેમને એવા મુનિયો અને કેટલાયેક તિલાં સમવગરણમાં મુકિત પામ્યા છે, તેઓની પણ પ્રતિમાઓ ભરતે ત્યાં સ્થાપી છે, તથા તપરુપલ્લબ્ધિયે કરીને પ્રાપ્ત થઈ છે આકાશોત્પન્ન રૂપજિન્ધિ જેને એવા મુનિયોને હું સ્તુતું છું અને તે રૂપભદ્રેવને નમું છું. ॥૪૪॥

સુર અસુર અયર નરવર, સુરિંહ વંદિજઝમણુજિણુભવણું ॥
અઠાવચગિરિતિથ્યં નંદઉ જાવીરજિણુ તિથ્યં ॥૪૫॥

શબ્દાર્થ:-

સુર અતે અસુર, વિદ્યધર, નરવિપે શ્રેષ્ઠ તથા સુરેન્દ્ર તેમણે વંદન કર્યું છે. જિનભવન જેને વિપે એવું અન્યાપર્વત તીર્થ છે તે જ્યાં સુધી વીર ભગવાનનું તીર્થ આવે છે ત્યાં પર્વત વિજયવંત થાઓ ॥૪૫॥

**જયવક્રસિરિતિસઓ, નેમી વયગહુણ નાણુ નિવ્યાણુ ॥
જહિં પ-તો સો નંદઉ, ઉજઝતો તિગુણુમિહુ તિશ્થ ॥૪૬॥**

શબ્દાર્થ:-

જેને વિપે નેમીશ્વર ભગવાન વત ગ્રહણ, કેવલજ્ઞાન અતે નિર્વાણને પામી ગયા છે. હવે તે નેમીશ્વર ભગવાન કેવા છે ? તો કે યાદવકુલની લક્ષ્મીના શોભાપમાન તિલક સમાન એવા છે. હવે તે ઉજઝંત પર્વત જયવંતો થાઓ. તે પર્વત કેવો છે ? તો કે જે આ ભરતશ્વેતને વિપે શ્રી નેમીશ્વર ભગવાનના ત્રણ કથ્યાણિકરૂપ ત્રણ ગુણુમય તીર્થ છે. ॥૪૬॥

**તં રેવઃગિરિ સિહુર, તિલોયસારં તિલોય જહ્નુ મહિયં ॥
ઠાણુ તિલોય તિસઓ, તિલોય પહુનેમિ જહિં પ-તો ॥૪૭॥**

શબ્દાર્થ:-

તે પ્રસિદ્ધ એવું રેવતગિરિશિખરનામા તીર્થ ત્રણ લોકમાં સારભૂત છે. તથા ત્રણ લોકનીવાસી જનોએ પૂજન કર્યું છે કે જે પર્વતને વિપે ત્રણ લોકના પ્રભુ એવા નેમીશ્વર ભગવાન ત્રણ લોકના તિવકરૂપ એવા મોક્ષ સ્થાન પ્રત્યે પ્રાપ્ત થયા. ॥૪૭॥

**રેવયગિરિમિ ભવજલ-હિ પોયભુયંમિ નેમિનિજઝામો ॥
દુહિયં દુક્રિયવગં, સશ્ચં પવગં લહું નેઈ ॥૪૮॥**

શબ્ધાર્થ:—

સંસારસમુદ્રને વિષે વડાણુ સમાન એવા દેવતાચક્રને વિષે
નેમીશ્વર ભગવાન નિર્વામક સમાન છે, તે દુઃખિત એવા નિર્ધન
દુઃપ્રાવરથા પામેલા જનતા વર્ગને લઘુ શીઘ્રનાથી સ્વર્ગ અને મોક્ષ
તે પ્રત્યે પમાડે છે. ૥૪૮૥

સેલે દસન્નકટે દસન્નભદ્રસ ગજ્વહુહુરણુકા ॥
સકકો દેવાહિવહુ નિયહુ ઠીં દંસએ એવં ૥૪૮૭

શબ્ધાર્થ:—

દર્શણકુટ નામા પર્વતને વિષે દર્શણુભદ્રનૃપના ગર્વ હરણુ
કરવાને માટે દેવતાનો અધિપતિ એવો દન્દ્ર, તે પોતાની શીઘ્રીને
આ પ્રમાણે દેખાડે છે. ૥૪૮૮

ચઉસઠિ કરિસહુરસા. સઁવે ચઉસઠિ અઃ મુહુગ્નુતા ॥
પઠ મુહુદંતા અઃકિ, પઠકિંતં અઃ વાવીઓ ૥૪૮૯

શબ્ધાર્થ:—

ચાસઃ હમ્મર હાથી, તે સંતે ચાસઃ આહગણુ કરીયે નેટલા
અર્થાત પ્રત્યેક હાથીને પાંચશે ને ચાર મુખ છે અને તે હાથીઓ
ના ત્રત્યેક મુખ પ્રત્યે આઃ આઃ દાંતો છે અને પ્રત્યેક દાંતે આઃ
આઃ વાચિકાઓ છે. ૥૪૯૦

પઠવાવિ અઃકમસા, પઠ કમસં લખપન્ત પઠવન્તં ॥
ગતિસવિહું નાડયં, પઠકણીય વરયણુપાસાઓ ૥૪૯૧

શબ્ધાર્થ:—

તથા પ્રત્યેક વાગ્ય પ્રત્યે આઃ આઃ કમસો છે અને પ્રત્યેક

કમલમાં લાખ લાખ પત્ર છે, તથા પ્રત્યેક પત્રમાં ચંત્રીશ પ્રકારનું નાટક થાય છે. અને તે પ્રત્યેક કમલના પ્રત્યેક કલિંકા પ્રત્યે એક એક રત્નનો પ્રાસાદ છે. ૥૫૨૥

પદ પાસાયં અડકે, ભદ્રાસણ્યાંયં રચણુચિ-તાંક ॥
સીહાસણુમેગેગં, સપાયપીઠં રચણુમયચિ-તં ॥૫૨૥

શબ્દાર્થ:—

પ્રત્યેક પ્રાસાદમાં રત્ને કરી ચિત્રવિચિત્ર એવા ભદ્રાસનો આદ આદ છે. તથા રત્નમશયણાએ ચિત્રવિચિત્ર એવું અને પાદપીઠે સહિત એવું એક એક સિંહાસન છે. ૥૫૨૥

પદ સિંહાસણુનિંદા, પદભદ્રાસણુગ મગ્ગમહિસીઓ ॥
ઠયતિપયાહિણુ પુવ્વં, ગયઅગ્ગપયાણિ ભુવિ દાવિ ॥૫૩૥

પડિખિંબઅતો સકકો, વંદઠ વીરં તઓ દસણુભદા ॥
વિહ્મિ અમણુસો હરિ ચો-યણુણુ વિલકિય પવ્વાધઓ ॥૫૪૥

શબ્દાર્થ:—

એકેક સિંહાસન પ્રત્યે ઇન્દ્ર દૈકિયરૂપ ધારણ કરીને એડેસો છે. તથા એકેક ભદ્રાસન પ્રત્યે એક એક અગ્નિમહિમી છે. એ પ્રકારે કાંધવને દેખાડતો એવો સૌધર્મેન્દ્ર તે પ્રથમ ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરીને તે પૂર્વોક્ત હસ્તીના આગલા એ પગ પ્રત્યે દશાર્ણકૃટ પર્વતની શિખર ભૂમિને વિષે પ્રતિખિંબ પાડતો થકો શ્રી વીર ભગવાનને સૌધર્મેન્દ્ર નમસ્કાર કર્યો. ઇન્દ્રનું એશ્વર્ય દેખીને પછી દર્શાણુ-ભદ્રરાગ્ન વિરિમત છે મન જેમનું એવો છતો લજ્જત પામીને ઇન્દ્રની પ્રેરણાથી ચારિત્ર લેતો હવો ॥૫૩૥ ॥૫૪૥

ગયઅગપઓ એવં, જઓ તહિં થુથુહ વીર જિણું ॥૫૫॥
શબ્દાર્થ:—

તે પછી ઇંદ્ર દર્શાણુભદ્રમુનિના ચરણને વિષે સ્વકૃત અપરાધને
અમાવીને તે મુનિની પ્રશંસા કરીને સ્વર્ગ પ્રત્યે ગયો. એ પ્રકારે
તે પવિત્ર ગન્ધર્વપદ નામા તીર્થરૂપ થયો. માટે હું જનો ! તાર્હિં
તે ગન્ધર્વપદ તીર્થને વિષે વીર ભગવાનને સ્તવો. એનો વિસ્તાર
એ તીર્થની કથા તથા દર્શાણુભદ્ર મુનિની કથાથી સમજવો. ॥૫૫॥

તખસિલાંએ ઉસસો, વિયાસિ આગમ્મ પડિમઉજ્જણુ ॥
જા આહુઅલી પસાએ, એક તા વિહરિઓ ભયવં ॥૫૬॥
શબ્દાર્થ:—

તક્ષશિલા નામા નગરીને વિષે સાયંકાલે શ્રી રૂપભદ્રેવપ્રભુ
આવીને વનને સિંધે કાઉસગપણે રહેતા હવા, એ વાત સાંભળીને
જેવામાં આહુઅલી રાજા પ્રભાતને વિષે વંદન કરવા આવે છે,
તેટલામાં આદિશ્વર ભગવાન વિહાર કરી ગયા ॥૫૬॥

તો તહિયં સો કારક, જિણુપયઠાણુંભિરયણુમયપીઠં ॥
તહુવરિ જોયણુમાણું, મણિરયણુવિણિમ્મિયં દંડં ॥૫૭॥

શબ્દાર્થ:—

તદનંતર તે આહુઅલી રાજાએ, તે સ્થળે જિનના પગના
સ્થાનકને વિષે રત્નમય પીઠને કરાવ્યું છે. અને તે પીઠના ઉપર
એક યોજના પ્રમાણે મણિ અને રત્ને નિર્માણ કરેલ સો દંડને
કરાવ્યું છે. ॥૫૭॥

તસ્સોવરિ રયણમયં, જયણપરિમંડલં પવરચકકં ॥
તં ધર્મચકકં નિશ્ચં, ભવજલનિહિ પવર ઓહિત્થં ॥૫૮॥

શબ્દાર્થ:-

તે દંડની ઉપર રત્નમય યોજના પ્રમાણુ આહ્ય પરિધિમંડલ એવું ઉત્કૃષ્ટ ચક્ર કરાવ્યું છે. તે સંસાર સમુદ્ર તરવાને ઉત્તમ પદ્માણુ સમાન એવું ધર્મચક્રતિર્થ છે. એ નીર્થનો અગ્નિમાર આહુમણીના ચરિત્રથી સમજી લેવો. ॥૫૮॥

શિવનયરિ કુસંગવણુ, પાસો પડિમં ડિઓ અ ધરણિદો ॥
ઉવરિ તિસ્તં છન્તં, ધરિસુ કાસીય વરમહિમં ॥૫૯॥

શબ્દાર્થ:-

શિવનગરને વિષે કુશાગ્રવનમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ કોયેત્તિસર્ગને વિષે રહ્યાવણી તેના અવધિજ્ઞાનથી જાણીને ધરણેંદ્ર પાતાલથી આવીને ઉપર ત્રણ રાત્રિ પર્વત છત્રને ધારણ કરી અને, નાટ્ય આદિ મોટો મહિમા કરતો હવો. ॥૫૯॥

તં હેઉ સા નયરી, અહિછન્તા તામઓ જણુ જાય ॥
તહિયં નમિમો પાસં, વિધવિલાસં ગુણાવાસં ॥૬૦॥

શબ્દાર્થ:-

તે કારણ મોટે તે નગરી નામે કરી અહીંજિત્રા લોકને વિશે પ્રસિદ્ધ થઈ તે સ્થાનને વિષે શ્રી પાર્શ્વનાથને અમો નમન કરીએ છીએ તે પાર્શ્વનાથ કેવા છે ? વિદ્યનને નાશ કરનાર એવા અને ગુણોના આવાસરૂપ છે. તે નગરીનું નામ અહિછન્તા કેમ પડ્યું. જ્યાં ધરણેંદ્ર આવી શ્રી પાર્શ્વનાથ ઉપર છત્ર ધારણ કર્યું તેથી તે નગરીનું નામ અહિછન્તા પડ્યું. ॥૬૦॥

પડિમાએ ડિયં પાસં, કમડો હરિકરિપિસાયપમુહે હિં ॥
ઉવસગિઅ -તો વરિસગ. અખંડગુગમુસસધારાહિં ॥૬૧॥

શબ્દાર્થ:-

કાર્યોત્સર્ગને વિષે રહેલા એવા શ્રી પાર્શ્વનાથને કમડ નામનો દેવ, સિંહ, હાથી પીશાય પ્રમુખના રૂપોએ ઉપસર્ગ કરીને તે પછી અખંડિત એવી એવડા મુશવ સમાન જલધારાએ કરી શ્રી પાર્શ્વનાથ ઉપર વરસાવતો હવો, ॥૬૧॥

ઉદગં જિણુનાગ્ગં, પન્તં તો લહુ કરેઈં વરણિદ્દા ॥
જિણુઉવરિ ક્ષણાછન્તં, ભોગેણુય દેહખહિ પરિહિં ॥૬૨॥

શબ્દાર્થ:-

તે જલ, શ્રી પાર્શ્વનાથને નાસિકાના અગ્રપર્વત પ્રાપ્ત થયું તે પછી અવધિજ્ઞાનથી જાણીને ધરણેંદ્ર શીઘ્ર આવીને શ્રી પાર્શ્વનાથ જિનની ઉપર ક્ષણાર્પણ કરે છે, વસી પોતાનાં શરીરે કરીને તે ધરણેંદ્ર પ્રભુના દેહચક્રી આહિર પરિચિ એટલે વેપટનને કરે છે. ॥૬૨॥

ચરણાહો ગુરનાલં, કમલં તો કમડુ ખામિઉઈં નડો ॥
ધરણો ગએો સવાસં, જિયઉવસગ્ગં નમહ પાસં ॥૬૩॥

શબ્દાર્થ:-

પ્રભુના ચરણની નીચે મોટું છે નાલ જંતુ એવું કમલ કરે છે. તે પછી અવધિજ્ઞાને કરી ભગવાનનું સ્વરૂપ જાણીને તર્જના પામ્યો એવો કમડનામા દેવતા પ્રભુને ખમાવીને નાંડા. અને ધરણેંદ્ર નાગ, તે પોતાના સ્થાનક પ્રત્યે ગયો? માટે હત્યા છે ઉપસર્ગો જોણે એવા શ્રી પાર્શ્વનાથને હું ભવ્ય હવો! તમે નમન કરો. ॥૬૩॥

સિરિ વયરસામિ પદમા, રહિએ સેલમિ તેસિં ખુડેણ ॥
પદમં ક્યમારાહણ, લોગપાસા તઓ ચહરે ॥૬૪॥

શબ્દાર્થ:—

શ્રી વજ્રસ્વામીએ પ્રથમ આરાહણ કરેલા પર્વતને વિષે તે વજ્રસ્વામીના કુલ્લક એવા શિષ્યે પ્રથમ આરાધન કર્યું. ત્યાર પછી ચાર લોકપાસે ॥૬૪॥

રહરહાપાયાહિણ, કહિં મહિમં કરિમુ ખુડરસ ॥
તં હેઉં તયં તિથ્યં. રહ આવ-તં તિતં નમિમો ॥૬૫॥

શબ્દાર્થ:—

રથમાં બેઠા છતાં તે ચાર લોકપાસે પ્રદક્ષિણાને કરીને કુલ્લક શિષ્યના મહિમાને કરતા હવા. તે કારણ માટે રથાવર્ત નામા તીર્થ, એ પ્રકારે જગતમાં તે નામથી વિસ્તાર પામ્યું. તે તિર્થને સ્તુતિકાર કહે છે, અમે નમન કરીએ છીએ. ॥૬૫॥

સિરિવયર સામિ રાહણ, ગિરિમિ સકકો રહેણ અહ કરિણા ॥
પાયાહિણ તો સોવિંચ, રહાવ-તો કુંજરાવ-તો ॥૬૬॥

શબ્દાર્થ:—

શ્રી વજ્રસ્વામીને આરાધન કરવાના ગિરિને વિષે સૌધર્મેન્દ્ર રથે કરીને પછી હસ્તીયે કરી પ્રદક્ષિણાને કરતો હવો. તે કારણ માટે તે પર્વત પણ રથાવર્ત એવે નામે વસી 'બીજું' કુંજરાવર્ત એવે નામે તીર્થ થયું ॥૬૬॥

જલથય વજ્રપલાણો, ચમરો વીરપયંતરે નિલુકકો ॥
હરિણા મુકકો ત-તો, જિણપુરઓ દસએ નહં ॥૬૭॥

શબ્દાર્થ:—

વસી જે સ્થાનને વિષે વજ્ર થકી પસાવન થયો એવો
ચમરેંદ્ર અસુર, શ્રી વીર ભગવાનના ચરણના અંતરાસને વિષે
સ્પાવી પડ્યો. પછી તે સ્થાન થકી હન્દ્રે છોડી મુક્યો. છતો શ્રી
વર્ધમાનસ્વામીની આગળ નાટકને દેખાડતો હતો. ॥૬૭॥

તો કેહિં તિથ્યં જયં, ચમરૂપાયં ચ સુસુમારં પુરે ॥
સોમવણે તહિં વીરં. તિહુયણ જણવરછલં નમિમે ॥૬૮॥

શબ્દાર્થ:—

તે પછી તે સુસુમારપુરના સોમવનને વિષે ચમરૂપાત નામે
તિથ્ય પ્રસિદ્ધ થયું. માટે તે સ્થાનને વિષે વણ લુવન નિવાસી
લોકોને પ્રિય એવા શ્રી વીર ભગવાનને અમે નમસ્કાર કરીએ
છીએ. ॥૬૮॥

ઘંય બાહુવિહ અચ્છેરય-નિહીસુ અઠાવયાહ ઠાણેસુ ॥
પણમહ જિણવર ચદે. મુભનિભરનભિરમાહિદે ॥૬૯॥

શબ્દાર્થ:—

એ રીતે બ્રહ્મે પ્રકારે આશ્રયના નિધિયો એવા અષ્ટપદ
તીર્થ જેમાં મુખ્ય છે એવા સ્થાનકોને વિષે રુદ્રી ભક્તિના ભારે
કરી નમ્યા છે ઇન્દ્રો જેને એવા જિતવર ચંદ્રોને હું લોકો ! તમે
નમન કરો. ॥૬૯॥

માસં પાઓવગયા, વંધ્યારિયપાણિણે જિણા વીસં ॥
સિદ્ધિ ગયા જત્યં તયં. નમિમે સમેયગિરિ સિહરં ॥૭૦॥

માસપર્યાંત પાત્રપોગમન આસને રહ્યા થકા અનશનને કરતા
એવા અને કાર્યોન્નિર્ગમ્યાં લાંબા કર્યા છે. હાથ જેમણે એવા

કેવલદેવ, વાસુદેવ, વીર અને નેમી એ ચાર જિન વર્જિતે શેષ
 વીસ જિનો ને સ્થવરને વિષે સિદ્ધને પ્રાપ્ત થયા ને સમેત ગિરિ
 શિખરને નમન કરીએ છીએ. ॥૭૦॥

જં સમેએ સંઘા, અજિય જિણુંદા પરંપિ આયંસુ ॥
 તેણુ ય સો મહતિશ્ચં, તિલોયજણુ તારણસમથં ॥૭૧॥

શબ્દાર્થ:—

ને કારણ માટે શ્રી અજિતજિતેન્દ્ર થકી પૂર્વે પણ સમેત
 શિખરને વિષે સંઘ યાત્રાને માટે આવતા હતા. તે કારણ માટે
 અહિં વિશ્વને વિષે તે સમેતશિખરગિરિ મોટું તિર્થ થયું છે, તે
 કેવું તિર્થ છે? ત્રણે લોકના જીવોને તારવાને સમર્થ છે. એ
 તિર્થનું મહાત્મ્ય વિસ્તારથી સમરચક્રીના પુત્રોના પાંચલા ભવના
 ચરિત્રથી સમજ લેવું ॥૭૧॥

જતથય પંડમં સિંધાં, પુંડરિઆ લુગમુણિ સહસ્સ જુઓ ॥
 તકકાલા જા જંખ, અસંખ કોડીઓ તા સિંધ ॥૭૨॥

શબ્દાર્થ:—

વલી ને પર્વતને વિષે પ્રથમ અનેક મુનિના સહસ્ત્રોએ યુક્ત
 એવો પુંડરીક ગણધર સિદ્ધીને પ્રાપ્ત થયો છે, તે કાલથી આરં-
 ભાને જ્યાં પર્યાંત ચરમ કેવલી શ્રી જંબુરસ્વામી સિદ્ધ થયા ત્યાં
 પર્યાંત અસંખ્ય કોટિ જીવ સિંધ થયા. ॥૭૨॥

જતથ ય સિંધા પંડવ, પજ્જુન્ન સંખ્યાઠ જાયવા બહુવે ॥
 તં વિમલ વિમલગિરિં, શુણિમો અકવિમલપયહેઉં ॥૭૩॥

ને પર્વતય વિષે પાંચ પાંડવ, પ્રદ્યુમન અને સાંખ જેમા
 આદિ છે. એવા ત્રણ યાદવો સિંધીને પાન્યા. તે અતિ નિર્મલ

એવા મોક્ષપદનું સાધન છે. જેમાં એવા નિર્મલ, તે પ્રસિધ્ધ વિમલાચલને સ્તવીયે છીએ. ॥૭૩॥

જાથ ય નેમિં મુતું, નુણું ઉસમાદણું જિણું રહિયા ॥
કલમન્નહ તેવીસં. જિણુપયજીયલામ પડિમિંઆ ॥૭૪॥

શબ્દાર્થ:-

કવિ વિતાડ કરે છે કે તેમીશ્વર ભગવાનને મુકાને જે પર્વત તે વિષે ઋષભદેવજી વિગેરે ત્રેવીશ જિન આરૂઢ્યા અર્થાત ચરૂથા એમ ત્રેવીશ જિન સમવસર્યા ન હોગ તો તે ત્રેવીશ એવા જિન તેના પદયુગલોનાં પ્રતિબિંબો કેમ દેખાય છે ? અર્થાત જે ત્રેવીશ તિર્થ કરે તે સિધ્ધાચલ પર્વતમાં સમવસર્યા ન હોય તો તે ત્રેવીશ જિનના પદયુગલનાં પ્રતિબિંબ ક્યાંથી દેખાય ? ॥૭૪॥

તહિયં સિરિસે-તુંજે મુરનરપુજે અણુગવર ચુબ્જે ॥
પણુમહ જિણુવર વસલં, વસલંકં વસતીસુમિણુંચ ॥૭૫॥

શબ્દાર્થ:-

તે શ્રી શત્રુંજય પર્વતને વિષે જિનોને વિષે શ્રેષ્ઠ એવા શ્રી રૂપભદ્રેવને હે જનો ! તમે પ્રણામ કરો. હવે તે શત્રુંજય પર્વત દેવો છે ? દેવતા અને મનુષ્યોએ પૂજન કરવા યોગ્ય અને વિવિધા-વર્ચમય છે. તે રૂપભદ્રેવ પ્રભુ કેવા છે ? અલદનું ચિહ્ન જેને એવા ગર્ભમાં આવતી વખત માતાએ ચઉદ સ્વપ્નમાં પ્રથમ રૂપમનું સ્વપ્ન દીધું માટે રૂપભદ્રેવજી નામ પાડયું. ॥૭૫॥

તત્ત્યંનિયાણુવાએ, સેય પડાગા નિસાઈ જહિં જયા ॥
અવગપમાવા તં ધુણિ, માદુરાઈ મુપાસ જિણુધુજં ॥૭૬॥

શબ્દાર્થ:—

હું બુધજને! મધુરાજને વિષે સુપાર્શ્વગિનસ્તુભને સ્તુતિ કરો. જે સ્તુભ રાત્રીએ ઔષ્ધ દર્શનીયોના વાદને વિષે માસદ્વપ-
ણાદિ ઉચ્ચ તપકારી દ્વપક નામના રૂપીના પ્રભાવથી ધ્વજ સમેત
થઈ તેને સર્વજન સ્તવો. ૥૭૬॥

ભરૂચરંજી કોરંઠગ, સુવ્યય જિયસ-તુ તુરગ જાહસરો ॥

અણસણ સુર આગંતુ, જિણ મહિમ મહાસિ નો તહિંથ ॥૭૭॥

શબ્દાર્થ:—

ભરૂચ નગરને વિષે કુરંઠક ઉધાનમાં મુનિ સુવ્રતસ્વામીને
જિતશત રાજા અને પોતાના પૂર્વજવનું સ્મરણ થયું છે જેને
એવો તુરગ એ એ જાણ વંદન કરતા હવા અને તે તુરગ અનશન
વ્રત કરીને દેવ થયો. તદનંતર તે રૂંકણે તે દેવ આવીને શ્રી ગિન
ભગવાનના મહિમાને કરવા લાગ્યો. ૥૭૭॥

અસ્વાવખોહુ તિથ્યં, જયં નં નામ પુણ્ણિ ખીયમિણું ॥

સિરિસમલિયા વિહારો, સિંહલધુય કારિ ઉધારો ॥૭૮॥

શબ્દાર્થ:—

તે અસ્વાવખોધ નામનું તીર્થ થયું. ત્યાં જિતશતુ રાજાએ
પ્રાસાદ કરાવીને શ્રી મુનિસુવતરવામીનાં હવતાંજ તેમની પ્રતિમા
સ્થાપના કરી. તથા તેજ તીર્થનું ફરીને પણ ખીજું નામ થયું.
તે કેવી રીતે? સિંહલરાજાની દીકરીએ કયો છે. ઉદ્ધાર જેનો
એવું જે તે તીર્થ તેનું શ્રી શામલિકાવિહાર નામ થયું. ૥૭૮॥

જિયસ-તુ આસ સમલી, પાસ સુપાસાં સુદંસણાદેવી ॥

નિયનિય મનિહિં અજજવિ, સેવતે સુવ્યયં તહિંથ ॥૭૯॥

શબ્દાર્થ:-

ગિતશત્રુ રાગ અને પૂર્વોક્ત અથ્વા, શામલી અને તેની પાર્શ્વ નામની સખી તથા બીજી સુપાર્શ્વનામની સખી, સુદર્શના નામની દેવી, એ સર્વે પોતપોતાની મુર્તિએ કૃત્રીને હજી સુધી પણ તે સ્થાને વિષ મુનિસુવતસ્વામીને સેવન કરે છે. ॥૭૬॥

હકકારવખ ચુલસી, સહસ્ત્ર કિચ્છુ વરિસ જસ તહિ ॥
હવંત સામિ તિથે, ભર્યમરછે સુવય નમિમે ॥૮૦॥

શબ્દાર્થ:-

અગીયાર લાખ અને ચોરાશી હજાર શ્રી કાંધક ઉણાં એવા વર્ષો જે તિર્થને થયાં એટલે આ તીર્થમાલા સ્તોત્ર પરહયું તે દિવસથી, તીર્થને પૂર્વોક્ત સંખ્યાક વરસ થયાં માટે તે સ્થાને વિષે ભર્યમાં હવંતસ્વામિ તિર્થને વિષે સુવતસ્વામીને નમન કરીએ છીએ. આ ભર્ય તીર્થનું માહાત્મ્ય સુદર્શના ચરિત્રથી જાણી લેવું. ॥૮૦॥

સન્નિહિય પાહિરં, પાસં વંદામિ થંભણુપુરંમિ ॥
પાવયગિરિવરસિહરે, હુહવનીરં થુણે વીરં ॥૮૧॥

શબ્દાર્થ:-

સ્થંભનપુરને વિષે શ્રી પાર્શ્વનાથને હું વંદન કરું છું. તે પાર્શ્વનાથ ભવવાન દેવા છે ? પ્રાણિદાર્ય જે મહિમા તે છે સન્નિહિત જેને એવા છે. વંદી શ્રેષ્ઠ એવા પાવકગિરિના શિખરને વિષે જન્મ, જરા અને મરણાદિક કુજ દાવાનજ તેને શમાવવાને જજ સમાન એવા શ્રી વીર ભગવાનને હું સ્તવું છું. ॥૮૧॥

કન્ન ઉજ્જનિવનિવેસિય, વરજિણુ ભવણુંમિ પાડલાગામે ॥
અધચિરમુત્તિં નેમિં, યુણિ તહ સંખેસરે પાસં ॥ ૮૨ ॥

શબ્દાર્થ:—

પાડલા ગામનને વિષે કાન્યકુબ્જ રાજ્યએ કરાવેલા શ્રેષ્ઠ
એવા જિન પ્રાસાદને વિષે અત્યંત વ્રણા કાલની છે મૂર્તિ જેની
એવા નેમીશ્વર ભગવાનને હું સ્તવું છું. તથા શ્રી સંખેશ્વર ગામને
વિષે શ્રી પાર્શ્વનાથને હું સ્તવું છું. ॥૮૨॥

પારકરદેસમંડણુ—ભૂએ ગુડરગિરિંમિ ઉસલ જિણુ ॥
નંદઉ તિલોયતિલઓ, અવલોયણુ મિત્તંત્તદ્દલો ॥ ૮૩ ॥

શબ્દાર્થ:—

પારકર દેશના મંડનભૂત એવા ગુડરનામા ગિરિને વિષે ત્રણ
લોકને વિષે તિલકરૂપ એવા અને અવલોકન માત્ર કરવા થકી દીધું
છે. સામ્રાજ્યરૂપ ફલ જેણે એવા શ્રી રૂપભ નામના જિનેશ્વર
જયકારને પ્રાપ્ત થાઓ. ॥૮૩॥

સૂરાયદે દુન્નિય, દુન્નિય વછણુંમિ જિણુભવણુ ॥
ચઉરે બાહુડ મેરે, પાસં ચ યુણુમિ રાડહે ॥ ૮૪ ॥

શબ્દાર્થ:—

સૂરાયંદ્ર ગામને વિષે જે જિન ભવનો છે. તથા વટ્ટણ પતન
ને વિષે જે જિનભવન છે તેને, તથા વાગ્મદ્ મેરુ દુર્ગને વિષે ચાર
જિનભવનોને વલી રાડદ્રહ ગામને વિષે શ્રી પાર્શ્વનાથનો પ્રાસાદ
છે તે પણ હું સ્તવું છું. ॥૮૪॥

સિરિ કન્ન ઉજ્જ નરવધ, કારિય ભવણુંમિ કીરદાઝમએ ॥
તેરસ વચ્ચરસધએ, વીરજિણુ જયઉ સચઉરે ॥ ૮૫ ॥

શબ્દાર્થ:—

સત્યપુરને વિષે શ્રી કાન્યકુબ્જ દેશના રાજાએ કારનામમાં કાન્ટમય એવું કરાવેલા ભવનને વિષે વીર ભગવાન જ્યને પામે. તે ભવન કેવું છે ? મયાં છે તેરસો વરસ જેને એવું છે, એહિં જે વરસ સંખ્યા કહી છે, તે સર્વ આ તીર્થમાલાના કર્તાની અપેક્ષાએ જાણવી. અર્થાત આ સ્તવન કર્યું તે દિવસથી પૂર્વે મયેલાં વર્ષની સંખ્યા લેવી. ૥૮૫૫

અહુવિચ્છરિયનિહી, રહોય પડહોય પચડસાદિવે ॥
અલભિચ્ચ ગાઠ દુન્નિવિ, જાલઉરે વીરજાણુ ભવણે ॥૮૬૧

શબ્દાર્થ:—

જાવણિપુર નમરને વિષે શ્રી વીરજિન ભવનમાં ઘણા પ્રકારના આશ્ચર્યના નિધિરૂપ એવો રથ છે. ત્યાં જે સમયને વિષે રથયાત્રા થાય છે. તે રથ શ્રી વીર ભગવાનની મૂર્તિ સ્થાપિક થઈ છે જેમાં એવો પોતાની મેજેજ ચાલે છે. તે માટે તે રથ પ્રકટ છે અતિશય જેને એવો છે. વળી એક મોટો ઢોલ છે, તે જ્યારે રથયાત્રા પ્રવર્તે છે ત્યારે પોતાની મેજે આગળ વાગે છે. એ ઇંદ્ર પણ પુરૂષ રૂપ પ્રતિમા ધારણ કરનારા એવા એકને હુકાણે થઈને ચાલે છે. ૥૮૬૧

નવનવઈ લખધણુવઈ અલછવાસે સુવન્નગિરિસિહરે ॥
નાહડ નિવ કાલીણું, થુણિ વીરં જાજ વસહીએ ॥૮૭૧

શબ્દાર્થ:—

મેરુના શિખર સમાન છે શિખર જેનાં એવાં યક્ષવસંતિ નામના પ્રાસાદને વિષે નાહડ નૃપના વારામાં સ્થાપના કરેલા એવા વીર ભગવાનને હું સ્તવું છું. સુવર્ણગિરિ શિખર કેવું છે ?

નવાણું સાખ દ્રવ્યના ધણી એવા ધનપતિઓને પણ નથી મર્યો
વાસ, જેને વિષે એવો છે. અર્થાત્ ઉપરના ગદને વિષે નવાણું
સક્ષ દ્રવ્યના પાતને રહેવાને નિવાસ મક્કતોજ નથી પરંતુ કોટિધ્વજ
હોય તેને રહેવા વાસ થયો છે. અર્થાત્ કોટિધ્વજ જે હોય તેજ
ત્યાં રહે છે. ॥૮૭॥

તહ ચિરભવણે ખીએ, વદે ચંદ્રખાલું તએ ॥ તહએ ॥
પણુયજાણુપ્રિયાસં, કુમરવિહારમિ સિરિયાસં ॥ ૮૮॥

શબ્દાર્થ:-

તથા ખીજ ચિરંતન પ્રાસાદને વિષે ચંદ્રપ્રભાસ્વામીને હું
વંદન કરું છું. તદનંતર ત્રીજ ભવનને વિષે તો ચલી કુમારપાળ
રાજાએ નવા રચેલાં એવા ભવનને શ્રી પાર્શ્વનાથને વંદન કરું છું
તે પાર્શ્વનાથ કેવા છે ? પ્રણામ કરનારા લોકોની પુરી છે આશા
જેણે એવા છે. ॥૮૮॥

અંભેવિ પદ્મિ નાણુય, દેવાણું દેસુ વીરનાહરસ ॥
પયપઉમજુયલ અંકિય, થલબુએ ચેદએ વદે ॥૮૯॥

શબ્દાર્થ:-

અંભણુવાડ ગામને વિષે તથા પાલી ગામને વિષે તથા નાણુક
ગામને વિષે અને દેવાનંદી ગામને વિષે શ્રી જિનનાં એ પ્રગલાંએ
કરી પવિત્ર અને અંકિત એવો જે સ્તુભ, તેણે યુક્ત એવા ચૈત્યોને
હું વંદન કરું છું. ॥૮૯॥

મેવાડ દેસગામે, થુણેમિ ભત્તિઈ નંદિસમનામે ॥
સગડાસમંતિ કારિય, જિણુમવણે નાયકુલતિલય ॥૯૦॥

શબ્દાર્થ:-

મેઘપાટ દેશ ગામને વિષે, નંદીસહ ગામને વિષે શ્રી સ્થુત્ત-
ભદ્રત પિતા એવા સકડાસમંત્રિયે કરાવેલા શ્રી જિન ભવનને વિષે
જ્ઞાતકુલના શૃંગારરૂપ એવા શ્રી વીર ભગવાનને ભકિતથી હું સ્તુતિ
કરું છું. ॥૬૦॥

ચુકકોસલ મુણિસુચરિય, પવિત્તસિહરંભિ મુગ્ગલગિરિંભિ ॥
સંપન્ન ચિત્તહિંખમે, ચિરતર ખાદુચ્ચેદ્ધએ થુણિમે ॥૬૧॥

શબ્દાર્થ:-

મુદ્દગલ નામના પર્વતને વિષે હાલ ચિત્રકુટ ચિતોડગદને વિષે
પ્રાચીન સમયનાં વ્રણાં ચૈત્યોને અમે સ્તતીયે છીએ. હવે એ ચિત્ર-
કુટ નામનો પર્વત કેવો છે ? સુકોશલ મુનિનાં રૂડા મમની ગમને
કરી પવિત્ર થયેલાં છે શિખર જોનાં એવો છે. એ તીર્થનો વીરતાર
સુકોશલ મુનિની કથાથી જાણવો. ॥૬૧॥

અખખ્યગિરિવરસિહરે, જિણુલવણું વિમલઠાવિયં વિમળં ॥
વિમલપિઅરેહિં દસહિં, ગયંદસદેહિં કયમહિમં ॥૬૩॥

શબ્દાર્થ:-

આણુ નામના ગિરિવરના શિખરને વિષે વિમલમંત્રિયે
કરાવેલું જિન ભવન છે. તે કેવું છે ? ઉજ્જવળ કાતિયુક્ત છે.
વલી કેવું છે ? ગજેન્દ્રની ઉપર ખેડેલા દશ વિમલના પૂર્વજ પુરો
એ કર્યો છે મહિમા જોનો એવું. અર્થાત ત્યાં પ્રાસાદની આગલ
અથ્થ ઉપર ખેડેલો વિમલમંત્રી હાથી ઉપર ખેડેલા એવા પોતાના
દશ પૂર્વજો તેણે પરિવ્રત એવો પ્રભુને સેવન કરે છે. આ પ્રમાણે
સૂત્રધારે લિખિત એવી સર્વે જાણની પ્રતિમાઓ ઉલ્લિખિત દેખાય
છે. ॥૬૨॥

અમરમમદ વિસાલ, મહિક્તિયં સુરકયં પડિહાડ ॥
 વરજિભવણં ખીયં. તચ્છ સિરિ વચ્છુપાલકયં ॥ ૬૩

શબ્દાર્થ:—

તેજ આણુ ઉપર શ્રી વસ્તુપાત્રે કરાવેલું એવું ખીખું
 ઉત્તમ જિનભવન દેવતાઓએ જાણે કરેલું હોય નહીં? એમ શોભે
 છે. તે કેવું જિનભવન છે? અત્યંત મનોહર છે, તથા અત્યંત
 મોટું અને સુવર્ણકલશરૂપ રીખીએ યુક્ત એવું છે. ॥૬૩॥

ધોયકલધોય નિમ્મિય-પયંડ ધયદંડ મંડિયં ઉભયં ॥
 વરસાયકુંભ, ગયદંભ, કુંભસોભંત થુભગ્ગં ॥ ૬૪ ॥

શબ્દાર્થ:—

ગાલેલું, શોધેલું એવું જે સુવર્ણ તેને કરી નિર્માણ કરેલા
 એવો પયંડ જે ધ્વજદંડ તેણે કરી સુશોભિત તથા વરસાયકુંભ
 જે સુવર્ણ તેના ગતદંભ તે જે છત્તરહિત કુંભ જે કલશ તેણે
 કરી સશ્રીક છે સ્તુપાય જેનાં એવા એ ચૈત્યો છે. ॥૬૪॥

પદમ જિભવણુ જલનિહિ-ગમ્મ ચિંતામણિં થુણે ઉસભં ॥
 અવર વરભવણુ સુરગિરિ, -તડિ અમરરુવ્વ નેમિ જિણં ॥૬૫॥

શબ્દાર્થ:—

પૂર્વોક્ત જે એ ચૈત્ય તેમાં પ્રથમ જિનભવનરૂપ જલનિધિના
 ગર્ભને વિષે ચિંતામણી સમાન એવા શ્રી રૂપભદ્રેવને હું સ્તુતિ
 કરું છું. ખીખ મનોહર છે ભવન જેમાં એવા સુરગિરિતટને વિષે
 કલ્પવૃક્ષજાળ જાણીએ હોય નહિ? એવા શ્રી નેમિ જિનને હું
 સ્તવું છું. ॥૬૫॥

નયણુદુગં વ સુનારં, સિરિધર જીયલં વ રયણુપડિપુણં ॥
રેહધં જિણુભવણુદુગં, અખ્ખુપગિરિવરં નરિંદસસ ॥ ૬૬ ॥

શબ્દાર્થ:-

આણુગિરિરુપ રાગ્ગ તેના, રુડી છે કિડાયો જેમાં એવા જાણે
જે નયનોજ હોય નહિ? એવા ભે જિનભવન શોભે છે. તથા
રત્નોયે કરી પરિપૂર્ણ એવું મુશોભિત એવા રાગ્ગના જે ભંડારજ
જાણે હોય નહિ? ॥૬૬॥

અખ્ખુઅગિરિવરમૂલે, મુંડથલે નંદિરૂકખ અહભાગે ॥
છઉમાથકાલિ વીરો, અચલસરીરો ઠિઓ પડિમં ॥ ૬૭ ॥

શબ્દાર્થ:-

આણુ ગિરિવરની મુલ તલાટીને વિષે અને મુંડસ્તલ ગામને
વિષે નદિવૃક્ષને અધો જાને વિષે નિશ્ચય છે શરીર જેનું એવા વીર
ભગવાન કેવલજ્ઞાનના લાભની પુર્વે કાઉસગ્ગ પ્રત્યે રહયા હતા.
॥૬૭॥

તો પુન્નરાય નામા, કોઇ મહાપા જિણુરસ ભત્તીએ ॥
કારક પડિમં વરિસે, સગતીસે વીરજખાઓ ॥ ૬૮ ॥

શબ્દાર્થ:-

શ્રી વીર ભગવાનના જન્મ થકી સાડત્રીસમે વર્ષે, કાઉસગ્ગે
રહયા તે કારણુ માટે ત્યાં કોઇ પુણ્યરાજ નામના મહાત્મા શ્રી
જિનની ભકિતએ કરી પ્રતિમાને કરાવી. ॥૬૮॥

કિંચૂણા અઠારસ-વાસસયાએય પવરત્તિથ્થસ્સ ॥
તો મિથ્થણુસમીરં, થુણુમિ મુંડથલે વીરં ॥ ૬૯ ॥

શબ્દાર્થ:—

જે ભગવાનના ઉત્તમ તીર્થને પ્રવૃત્તનાં આજ કાંઈક ઉણાં
અદારસો વર્ષ થયા તે શ્રી વીર ભગવાનને મુંડસ્થલ ગામને વિષે
હું સ્તુતિ કરું છું. તે કેવા છે? મિથ્યાત્વરૂપ જે મેઘ તેને
ટાલવાસાં વાયુંસમાન છે. ॥૬૯॥

મહા મહાલય અદસય નિમ્મલ અચ્છેરભૂય વરમુતી ॥
અગ્નિય જિજ્ઞા તારણુગિરિ, કુમારનિવહાવીઓ જયઉ ॥૧૦૦॥

શબ્દાર્થ:—

ચોટા તારણુગીરીને વિષે અર્થાત તારંગાને વિષે કુમારપાલ
રાજાએ સ્થાપન કરેલા એવા અગ્નિતગ્નિન જય પામે.. તે અગ્નિત
ગ્નિન કેવા છે? મહિમાના અતિશયોયે કરી નિર્મલ એવાં આશ્રય
તેણે કરી વિચિત્ર છે મૂર્તિ જેની એવા છે. ॥૧૦૦॥

વાયડનયરે મુણિસુ-વયરસ જીવંતસામિપડિમમહં ॥
વંદે તહ વીરજિણું, સન્તરસં વચ્છર સયા જરર ॥૧૦૧॥

શબ્દાર્થ:-

હું વાયડનગરને વિષે મુનિસુવતસ્વામિની જીવતા જતાં સ્થાપત
કરેલી એવી મુનિસુવતસ્વામિની પ્રતિમાને વંદન કરું છું. તથા તેજ
વાયડનગરને વિષે વીર જિનને હું વંદન કરું છું. તે જિન કેવા
છે? જેને સ્થાપન કર્યાને સન્તરસો વર્ષ થયાં છે. ॥૧૦૧॥

તહ સિરિમાલા રાસણુ, અંભાણાણુંદ સિદ્ધિપુરપમુહે ॥
કાસહ અજાજહર, પુરેસુ ચિરચેદ્રએ થુણિમે ॥૧૦૨॥

શબ્દાર્થ:-

(૧) શ્રી ભિન્નમાલ, (૨) આરસણપુર (૩) આલમણપુર
(૪) આનંદપુર (૫) સિદ્ધપુર પ્રમુખ સ્થાનોને વિષે, તથા કાદલ
અને અજગહરપુરને વિષે એટલા સ્થાનકે ઘણાં કાળનાં પુરાણાં
ચૈત્યોને અમે સ્તુતિ કરીએ છીએ. ॥૧૦૨॥

ગુજ્જર માલવ કુંકણ, મહરઠ સૌરઠ કચ્છ પાંચાલે ॥
મર સાંભરિ મહરાઉરિ, હાથીણપુર સૌરિય પુરાણે ॥૧૦૩॥

શબ્દાર્થ:-

ગુજરદેશ, માલવદેશ, કુંકણદેશ, મહારાષ્ટ્રદેશ, સૌરાષ્ટ્રદેશ,
કચ્છદેશ, પાંચાલદેશ તથા મરદેશ, શાકંભરી નગરી અને મધુરાપુરિ
હસ્તિનાપુર, સૌરિયપુરાદિને વિષે. ॥૧૦૩॥

તિલુઅણુ ગિરિગોવગિરિ, કાસિ અવંતી મેવાડ માધસુ ॥
દેસેસુ જિણે થુણિભો, દિઠ અદિઠે સુએ અસુએ ॥૧૦૪॥

શબ્દાર્થ:-

તરા ત્રિભુવનગિરિદુર્ગ અને ગોવગિરિ દુર્ગ જે આશીયર તેને
વિષે અને કાશી તથા અવંતી નગરી અપ મેઘપાટાદિ એવા દેશોને
વિષે દીઠેલા અને નહિ દીઠેલા તથા સાંભળેલા અને નહિ સાંભળેલા
એવા જિનોને અમે સ્તવીયે છીએ. ॥૧૦૪॥

તલ જંબુદ્વીપ ધાયણ, પુટખરદીવદ્ધ વિજયસનરિસએ ॥
જે કેધ ગામાગર-નગ નગરાણ્ય તહિયં તુ ॥૧૦૫॥

શબ્દાર્થ:-

તથા જંબુદ્વીપને વિષે, ધાતકીખંડને વિષે પુષ્કર વર ક્રીપાદ

ને વિંપે, એમાં સર્વ મલી એકસોને સિન્તેર વિન્ય છે તેને વિંપે
જે કોઈ ગ્રામ, વેણાકલાદિક, પર્વતો તથા પુરાદિક, આદિ શબ્દ
અન્ય અનિવેશો પણ ગ્રહણ કર્યા. તે સ્થિતિને વિંપે રહેલી
પ્રતિમાઓને ૥૧૦૫૥

જાણિ ગિહચેકયાણિય, જાણિ ય જિણભવણ તેમુ જા પડિમા ॥
ગુરુઆ જાપણથણસય, લહુઆ અગુરુપહસમા ॥૧૦૬૥

શબ્દાર્થ:-

અને જે ગુહ દેશાલય, વલી જેટલાં જિન ભવનો તેને વિંપે
જે થાયશે ધનુષ પ્રમાણ મોટી અને અંગુષ્ઠના પર્વ જેવડી નાની
એવી પ્રતિમાઓ તેને. ૥૧૦૬૥

સુરનરકય મણિકંચણ-રીરી રૂપાઈ જવ લિખ્ય મયા ॥
છઉઅરજેહુ અમુણિય, સખાઉ નમામિ તા સન્વા ॥૧૦૭૥

શબ્દાર્થ:-

દેવતાઓએ તથા મનુષ્યોએ કરેલી એવી મંજિરત્ન, કાંચન,
પીતલ, રુપું ઇત્યાદિકની આદિ પદ થકી યાવત કાંઈ પાપાણાદિક
ની તથા લોપમય એવી તથા આપણ સમાન જલસ્થ પુરુષાએ,
નહિ જાણેલી છે સંખ્યા જેમની એવી જે પ્રતિમા છે તે સર્વ
પ્રતિમાઓને હું નમન કરું છું. ૥૧૦૭૥

જે હય તિશ્ચયરા, જે ય ભવિસ્સા અણાગએ કાલે ॥
યસ વિજે સાવિ વટમાણા, તે સદે ભાવઆ નભિમે ॥૧૦૮૥

શબ્દાર્થ:-

જે અતીત કાલને વિંપે થયા એવા તીર્થંકર વલી ભવિષ્ય
કાળને વિંપે જે થશે અને જે વર્તમાન કાલમાં વર્તતા એવા જે

તિથિ કર તે સર્વને ભાવ થકી નમીએ છીએ. ॥૧૦૮॥

સુરકયમભુવકયં વા, ભુવણુતિગે સાસયં ચ જં તિશ્ચં ॥
તં સયલ મિહુડિઓવહુ, મભુવયણુ તાહુહિં પણુમામિ ॥૧૦૯॥

શબ્દાર્થ:-

તણુ ભુવનને વિષે દેવતાઓએ કરેલું અથવા મનુષ્યનું કરેલું વળી જે શાશ્વત એવું તીર્થ છે, તે સકલ તીર્થને મન, અને કાયાએ કરી અદિંજ રહ્યો એવો પણ હું પ્રણામ કરું છું ॥૧૦૯॥

જત્યં જિણાણું જમ્મો, દિકખા નાણું નિસીહિઆ આસી ॥
જયં ચ સમોસરણું, નાઓ ભૂમિઆ વંદામિ ॥૧૧૦॥

શબ્દાર્થ:-

જે ભૂમિને વિષે સર્વ જિનોનો જન્મ થયો હોય, દીક્ષા લીધી હોય કેવલજ્ઞાન ઉપજ્યું હોય, નીર્વાણ થયું હોય તથા જે શ્રી જિનોનું સમવરણ થયું હોય તે સર્વ ભૂમિઓને હું નમન કરું છું. ॥૧૧૦॥

એવમસાસય સાસય, પડિમા ધુણિયા જિણિંદચંદાણું ॥
સિરિમંમહિંદભવણું-દ ચંદમુણિવંદધુઅ મહિયા ॥૧૧૧॥

શબ્દાર્થ:-

એ પ્રકારે જિનેંદ્રચંદ્રની શાશ્વતી અને અશાશ્વત એવી પ્રતિમાઓ તે મેં સ્તવી. તે પ્રતિમા કેવી છે? સુશોભિત એવા મહેંદ્ર જે વૈમાનિક અને ભવેંદ્ર તે પાતાલવાસી દેવો તથા દેવેંદ્ર તેણે તથા ચંદ્ર અને મુનિવંદ તેણે સ્તવ્યો છે. મહિમા જેનો એવી છે. અદિં કવીએ વડી પોતાનું મહેંદ્રસિંહસુરિ એવું નામ પણ આ ગાથામાં સૂચન કર્યું છે. ॥૧૧૧॥

સ મા મ.

